

... der, hvor min morfar
fyrede en kanon af til
et jubilæum.

Der, hvor der er en
fangekælder i tårnet. Der
var også et skelet!

LÆRERVEJLEDNING - UDSKOLING

KORSØR FÆSTNING

PÅ SPORET AF DIN KULTURARV

Undervisningsmateriale om Korsør Fæstning for udskolingen

I taleboblernerne kan du læse associationer og erindringer om Korsør Fæstning fra 7. classes elever fra Vemmelev Skole i Slagelse.

Undervisningsmaterialet *Korsør Fæstning- På sporet af din kulturarv* til udskolingen er et tværfagligt elevmateriale, der er opdelt i fem tematiske nedslag med tilhørende øvelser og lydfiler. Materialet er målrettet udskolingsklasser, der ønsker at besøge Korsør Fæstning på egen hånd.

Hæftet har til formål at:

- Sætte Fæstningen i en bredere historisk og nutidig sammenhæng og give eksempler på sammenspillet mellem lokalhistorien og de lange linjer i Danmarkshistorien.
- Skabe rum for eleverne til at reflektere over lokalidentiteten, samt synliggøre sammenhængen mellem områdets fortid, nutid og fremtid.
- Udvikle elevernes færdigheder inden for kildekritik og historisk perspektivering.
- Gøre Korsør Fæstnings historie relevant og relaterbar gennem oplevelsesbaseret og perspektiverende tematisk arbejde.

Korsør Fæstning - På spor af din kulturarv er udviklet i samarbejde med udskolingsklasser fra Vemmelev Skole, Slagelse Kommune.

Følgende afsnit giver idéer til, hvordan du kan forberede og efterbehandle dit besøg på Fæstningen samt idéer til, hvordan materialet kan bruges i undervisningen. Materialet følger en 'før, under og efter'-tilgang og indeholder forberedelsesøvelser, som kan laves i klassen både inden og efter et besøg samt baggrundsmaterialer, lydclip og øvelser til brug under besøget.

Afslutningsvis finder du en litteraturliste, praktisk information til dit besøg på Fæstningen samt en transskribering af de historiske kilder i lydfilerne.

SÅDAN BRUGER DU MATERIALET - FØR, UNDER, EFTER BESØGET

Materialets tværfaglige tematiske tilgang lægger op til flere anvendelsesmuligheder. Omfanget og varigheden af besøget på Fæstningen bestemmes af læren og vil afhænge af hvor meget af materialet bearbejdes på forhånd i klassen. F.eks. kan materialets tekster læses både inden og under et besøg. Ønsker du at arbejde med samtlige temaer under et enkelt besøg på Fæstningen, er der materiale til et heldagsforløb på flere timer.

Der er også mulighed for, at materialet kan bruges i forbindelse med et kortere besøg eller fokuseret arbejde med et bestemt tema, tidsperiode eller læringsmål.

Materialet kan bruges:

- Til et selvaktiverende besøg på Fæstningen for at skabe et overblik over områdets historie og rolle i byens udvikling.
- Med udgangspunkt i et af materialets temaer. Her kan man gå i dybden med et bestemt fagområde, hvor Fæstningen indgår som case. Der kan eks. være tale om litteratur/digte/kildearbejde med Jens Baggesen og/eller praktisk brug af ikke-skriftlige kilder i historiefaget.

- Til at arbejde med konkrete cases inden for perioder i historie eks. renæssancen, middelalderen og 1800-tallet.
- Til tematisk arbejde om krig og konflikt i et fortidigt og nutidigt perspektiv i fagene historie og samfundsfag. Fx er Fæstningen et symbol på de krige og konflikter der igennem tiden har præget det geografiske Danmark. Ved siden af Fæstningen ligger Flådestation Korsør. Som et nutidigt militært område åbner det op for arbejde med krige i et historisk perspektiv på dansk jord vs. Danmarks deltagelse i krige og konflikter i dag.

Tips til brug af lydfilerne for udskolingen

Materialet har tilhørende lydfiler, som der linkes til i selve materialet. Samtlige Lydfiler findes på websiden:

<http://kulturarv.slagelse.dk/materiale-til-undervisning/korsoer-faestning>

Hvis ikke der er mulighed for netadgang via tablets eller elevernes medbragte mobiltelefoner under et besøg på Fæstningen kan de indspillede filer høres i klassen før eller efter besøget. De kan også læses op fra en transskribering (findes bagest i dette materiale).

Da de indspillede filer består af forskellige historiske tekster og ægte kilder vil en del af læringsfokusset være afkodning af indholdet i kilderne. Eleverne vil ikke nødvendigvis forstå alle ord og udtryk som de hører i filerne, men skal prøve at danne sig et helhedsindtryk af indholdet og reflektere over den måde man har kommunikeret på tidligere.

Tips til tekstarbejde

Faktateksterne kan med fordel læses før et besøg og derefter gennemgås under besøget. Man kan med fordel anvende rollelæsning for at aktivere alle eleverne og sikre, at indholdet bedre kan huskes.

Rollelæsning: Eleverne arbejder sammen i grupper på fire og læser teksten med følgende roller (læreren uddeler roller til grupperne):

Elev 1 *Oplæseren:* Læser et afsnit højt

Elev 2 *Genfortælleren:* Genfortæller indholdet med egne ord

Elev 3 *Ordmasteren:* Skriver nye og/ eller svære ord ned undervejs

Elev 4 *Overskriftsmesteren:* Finder på en overskrift til afsnittet

MATERIALETS STRUKTUR OG TEMAER

Materialets temaer formidles gennem faktatekster, fortællinger og personlige narrativer. For hvert nedslag er der tekstmateriale med tilhørende øvelser, som er tilknyttet det udvalgte tema. Frem for en traditionel kronologisk gennemgang af Fæstningens historie skildrer materialet flere historiske tableauer, som giver eleverne indtryk af områdets historie og de mennesker og begivenheder, som har haft betydning for stedet.

Alle temaerne er knyttet til centrale bygninger og eller sted inden for Fæstningsområdet. Til hvert tema er der også tilknyttet en nutidig perspektivering for at levendegøre det historiske stof.

Tema 1: En fæstning bliver til: Fæstningstårnet og Korsør

Afsnittet rummer Fæstningstårnets opførelse i middelalderen og sætter fokus på stedets overordnede betydning i området samt funktion i centrale krige og konflikter i Danmarkshistorien, herunder svenskekrigene.

Tema 2: Byggeri og magt: Christian IV's Kornmagasin

Temaet tager afsæt i opførelsen af magasinbygningen i renæssancen samt dens bygherre Christian IV. Afsnittet giver eksempler på Christians IV's byggerier inden for og uden for hovedstadsområdet og sætter fokus på byggeri som magtsymbol.

Tema 3: En barndom på Fæstningen: Jens Baggesen

Foruden at have en stor militær betydning har Fæstningen også været et sted, hvor civile igennem historien har haft deres hjem. En af dem er forfatteren Jens Baggesen, der i sit forfatterskab også har skrevet om sin barndom i Korsør.

Jens Baggesen og temaets tilknyttede autentiske tekster kan bl.a. anvendes i et forløb om overgangen fra Oplysningstiden til Romantikken. De kan være indledningen til et temaarbejde om nationalromantikken både i litteraturen og den danske selvforståelse i forhold til krigene i 1800-tallet.

Tema 4: Krig og konflikt: Kommandantboligen

Igennem Fæstningens historie har der været en række funktioner knyttet til området. En af disse er kommandanten, og på Fæstningen står kommandantens bolig, der i dag huser Lokalthistorisk Arkiv for Korsør og omegn.

Temaet sætter fokus på Treårskrigen og nogle af de personer, der har været tilknyttet et militært område. Særligt centralt er soldaterbrevene fra Treårskrigen, der giver et indblik i dagligdagen for helt almindelige soldater.

Tema 5: Samfund og lokalidentitet: Fæstningen i dag

Det sidste tema sætter fokus på brugen af Fæstningen i dag som et rekreativt område. Særligt dette afsnit lægger op til elevernes refleksion over områdets betydning før og nu i forhold til områdets lokalidentitet. Dette opfordrer således til refleksioner over Fæstningens fremtid.

Temaet kan være afsættet for arbejde med lokalsamfundet og lokalidentitet, hvor eleverne selv kommer fra. Arbejdet med Korsør Fæstning kan i denne sammenhæng anvendes som et komparativt værktøj for eleverne.

Sidste i materialet findes aktiviteten: "GANG I UNDERSØGELSEN: Samfundsudvikling –en komparativ undersøgelse" til efterbearbejdning af arbejdet med Fæstningen og lokalidentitet.

MATERIALETS STRUKTUR OG PÆDAGOGISKE GREB

Materialets pædagogiske greb er inspireret af bl.a. Cooperative Learning og socialkognitive læring. Øvelserne er struktureret således, at eleverne får mulighed for at inddrage egne erfaringer og forhåndsviden samt fysiske bevægelse i læringsprocessen. Formålet med de udvalgte tilgange er bl.a. at stimulere læringslysten og tage hensyn til forskellige læringsstile.

FÆLLES MÅL

Materialet opfylder en række kompetenceudviklingskrav under Fælles Mål for udskoling. Materialet understøtter bl.a. elevernes udvikling af kompetencer inden for:

- Kildearbejde og historiebrug og evne til at forklare historiske fortællingers sammenhæng med fortidsfortolkninger og nutidsforståelser m.m.
- Strategi
- Samarbejde og ansvar (idræt 9-10. kl.)
- Kronologi og sammenhæng
- Samfundsfaglige metoder
- Fortolkning og kommunikation

Materialet opfordrer til at inkorporere IT-værktøjer og multimedier: fx Prezi, app'en tiki-toki, film, lyd m.m.

PRAKTISK INFORMATION TIL BESØG PÅ FÆSTNINGEN I KORSØR

- Du kan bestille Kulturbussen til et besøg på Fæstningen, såfremt det indgår i et tilrettelagt undervisningsforløb med en af Museum Vestsjællands undervisere.
- Det blæser meget på Fæstningen! Klæd dig på efter vejret!
- Husk madpakken: Der er ikke mulighed for at købe mad på Fæstningen, men der er indkøbsmuligheder inden for 10 minutters gåafstand.
- Der er begrænsede toiletfaciliteter på Fæstningen. 10 minutters gang fra området ligger et indkøbscenter. Her kan der købes mad og toiletterne kan benyttes.
- Der er ikke offentlig adgang til alle bygningerne på Fæstningen, men en nøgle til Fæstningstårnet kan lånes fra By- og Overfartsmuseet (i magasinhuset) i åbningstiden.
Se www.byogoverfartsmuseet.dk/abningstid

MATERIALE TIL ET FORLØB PÅ FÆSTNINGEN

Følgende materialer kan med fordel medbringes til besøget på Fæstningen:

- Papir og blyant og evt. prints af det digitale undervisningsmateriale.
- Mobiltelefoner eller tablets med netadgang til materialets lydfile og foto- og mediaopgaver.
- Hvis ikke der er mulighed for at afspille lydfile, kan de historiske kilder evt. læses op af transskriberingen, som findes til sidst i lærervejledningen.
- Clipboards, som eleverne kan bruge i forbindelse med øvelserne på Fæstningen

NYTTIGE LINKS

- For mere information om Fæstningen i Korsør se:
<http://kulturarv.slagelse.dk>
www.facebook.com/kulturarvslagelsekommune
- www.Danmarkshistorien.dk
- www.korsoer-historie.dk/92/
- www.faktalink.dk/titelliste/storebaeltsbroen/storebaeltskronologi
- www.faktalink.dk/titelliste/storebaeltsbroen/introduktion-til-storebaeltsbroen
- www.vestmuseum.dk

LITTERATURLISTE

1. *Korsør Fæstning*. Kirsten Borg (1917-2007), lokalhistoriker, Korsør Bibliotek, 1994.
2. *Korsørs Middelalderlige Fæstningstårn*. Charlotte Haas, Bygnings Arkæologiske Studier 1990.
3. Undervisningsmaterialet har inddraget indhold fra tekster forfattede af følgende medlemmer af Formidlingsgruppen for projektet *Fæstning: Formidling, Fornylse*: Helge Torm, Gyrit Kaaber, Jytte Skaaning, Kirsten Slot Larsen og Joy Petrowsky.
4. *Korsør i 15.000 år*. Jette Kjærulff Helleesen og Ole Tuxen
www.korsoer-historie.dk/forside
5. *En handelsplads dukker frem*. H. Nielsen Tårnborgh-, Sorø Amts Museums Jubilæumsskrift BIND 78, Sorø 1991.
6. *Korsør Slot og Fæstning (1150-1950)*. Ulrich greve Holstein-Holsteinborg. Historisk samfund for Sorø Amt, Årbog 1991. Sorø 1991, s. 7-34.
7. *Soldaterbreve fra krigen 1848-50*. Hermod Nielsen. Historisk samfund for Sorø Amt, Årbog 1991. Sorø 1991, s. 60-71.
8. *Jens Baggesen*. Georg Møhr Johnsen (1909-2007), lokalhistoriker, ikke publiceret Jens Baggesen-biografi, privateje, u. å. – sandsynligvis skrevet mellem 1970 og 1990.
9. En kildesamling om Jens Immanuel Baggesen (1764-1826) og hans korte tid i Korsør. http://slagelsearkiverne.dk/sites/slagelsearkiverne.dk/files/Baggesen_bytur_version6c1.pdf
10. *Danske Stormænd fra de seneste aarhundreder*. L. F. La Cour og Knud Fabricius. G.E.C. Gads Forlag, 1912.
11. *Den flyvende regnfrakke og 199 andre lege*. Fredericia. Spejderforlaget 2002.
12. *Cooperative Learning*. Spencer Kagan. København. Alinea.2007.
13. Lydeffekter fra www.freesfx.co.uk

Materialet blev produceret i et samarbejde mellem Museum Vestsjælland og Slagelse Kommune i forbindelse med projektet *Fæstningen, Korsør – Fortælling, Formidling og Forbedring*.

Projektet er støttet af NaturErhvervstyrelsen.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

MINISTERIET FOR
**BY, BOLIG OG
LANDDISTRIKTER**

Danmark og Europa
investerer i
landdistrikterne.

Den Europæiske
Landbrugsfond for Udvikling
af Landdistrikterne

KORSØR FÆSTNING - PÅ SPORET AF DIN KULTURARV

Transskribering af lydfilerne 1-7 (historiske tekster og ægte kilder)

ET SITUATIONSBILLEDE FRA 1658-60:

En historisk beretning skrevet af Gyrit Kaaber

🔊) LYDFIL 1: Et situationsbillede uddrag 1

Det er en bidende kold vinter, 1650'erne kaldes den "lille istid".
Sverige er i krig med Danmark.
Oktober 1659.

Svenskekongen Karl X Gustav står ved en af kaminerne på Korsør Slot. Det klør på hans hænder, lopperne har tilført ham en slem lidelse.

En lille dreng lægger mere brænde på ilden, men den svenske konge fryser stadigvæk, kongen er i dårligt humør, og han har ikke sovet godt de sidste nætter.

Kongen, der har skrevet og afsendt mange breve, mens han har boet på slottet, har lige afslået en fredstraktat fra England og Holland. Kongen ler hånligt: "Tror de 'oerhörde skvallerkärringer', at de skal sætte sig på gennemsejlingen ved Øresund og indkassere Øresundstolden?"

Et af de svenske transportskibe var stødt på en stor sten, som lå på bunden af havnen i Korsør. Det var sunket med det samme, og kun dele af skroget var synligt.

Karl X. Gustav er ved at være godt træt af krigen[...]Kongen står stadig på Korsør slot og fryser. Han har ellers lige været oppe i tårnet og set med tilfredshed ud over fæstningen med de nyetablerede volde samt set over på Lilleø, hvor der også er bygget forsvarsanlæg, men da han blev mindet om det sunkne skib, der lå i havnen, blev han igen i dårligt humør ...

🔊) LYDFIL 2: Et situationsbillede uddrag 2

...Korsør bliver en stærk fæstning, når den bliver svensk.
Der er mange gode skibe i Korsør. Svenskekongen har allerede tvunget flere bådejere i Korsør til gratis at overføre krigsfolk, materiale og breve til andre havne. Skibsbroen var ødelagt [...]

... Kongens hær er for det meste tyske landsknægte som lejesoldater, nogle rå og voldelige "børster".

Hæren havde slået lejre på fæstningsområdet og flere officerer havde taget bolig i byens huse, hvor de havde tømt husene for værdier og jaget borgerne ud.

Hæren skulle være selvforsynende med "sold", det vil sige mad og betaling,

derfor var der plyndring og ran, hvor de kom frem.

Landsknægtene tog alt, hvad der var af værdi i folks huse, ja, de gik ikke altid ind af døren, men sparkede hul i husets væg.

Mange Korsør-borgere, mænd og drenge, var udkommanderet til fæstningsarbejde. De skulle møde med skovle og trillebør og deltage i opførelse af fæstningsvolde m.m.

Korsør-borgerne blev uretfærdig tvunget til at levere fortæring, byggemateriale, kvæg og heste til fæstningen.

Korsør Skov blev for en stor del omhugget, da træet skulle bruges til fæstningsarbejde. Enge og marker blev trådt ned, så der ikke kunne sås og høstes. Mange borgere havde mistet alt og var aldeles forarmede.

Den lille dreng, der passer kaminerne på slottet, er søn af Dorthe Snedkers, en brav kvinde, som var frarøvet både linned og bohøve for en værdi af 9 rigsdaler og 2 mark.

Dorthe snedkers var tvunget, som andre af byen kvinder, til at gøre tjeneste på slottet, ved arbejde i slottets køkken.

I fangekælderen nederst i tårnet sidder Markus Kullmand, byens tolder og postmester. Han havde gjort modstand mod den svenske udplyndring af hans hus og båd.

Det var breve, regnskaber, indbo, penge, sølv og guld, der var borttaget af de svenske ransmænd. Kullmands store færgesjagt var beslaglagt, og han var blevet tvunget til at gøre flere frie rejser for den svenske armé.

I tårnet var der i stokværket over fangehullet vagtrum for de svenske officerer. De spiller brætspil og er som regel altid berusede, og de larmer ganske ustyrligt, de smider af og til afpillede ben, skarn og andre uhumskheder ned til fangerne i kælderen.

Der er to små og mørke fangerum i kælderen, og til dem er der kun adgang fra en lem i loftet, hvor der kan sænkes en rebstige.

Den lille dreng, der gør tjeneste på slottet, er en rask lille fyr, han har mange gøremål. Han hader soldaterne, som forlanger opvartning med mad og drikke. Han er derfor tit nede i fadeburet, hos sin mor. Hans far er sendt på fæstningsarbejde sammen med andre borgere samt folk, der er indforskrevet fra hele Sjælland.

Drengen ser af og til sit snit til at smide noget mad ned til fangerne. Maden har han ved moderens hjælp smuglet fra køkkenet. Det er meget dristigt, da de begge kunne risikere at få hårde straffe...

JENS BAGGESENS BREV OM SIT BARNDOM

Jens Baggesen, uddrag af et brev til Sophie von Hallers moster, oberstinde von Braun, 1789.

🔊) LYDFIL 3 Jens Baggesens brev om sit barndom

"Mine første Barndomsaar henrandt ei heller ganske som andre Børns. Jeg legede f.eks. aldrig, var altid meget alvorlig, og havde slet ikke lyst til nogen Ting i Verden uden til at lære. I stedet for at lege, skjulte jeg mig med en Bog, eller tænkte over Religionen. I mit 6.te Aar læste jeg allerede med Lethed – især Bibelen, som jeg aldrig kunne blive kjed af at læse i. Jeg havde i Begyndelsen slet ingen Underviisning uden af min Moder, der lærte mig at læse, og af min Fader, der lærte mig at skrive." --- "Jeg blev 9 Aar, uden at faa nogen anden Underviisning, end den jeg skaffede mig selv ved Læsning. Imidlertid begyndte jeg allerede dengang at undervise andre Børn, især i Skrivning, hvor jeg havde erhvervet mig megen Færdighed. Min Videbegjærlighed voxede med hver Dag; men det var på ingen Maade muligt for mig at faa Underviisning; thi min Fader var for fattig til at holde mig i Byens Skole. Med ubeskrivelig Umage forsøgte jeg paa at lære mig selv Latin. Understøttet af nogle mod mig velvillige Mennesker fik jeg senere fat på nogle filosofiske, matematiske, physiske og astronomiske Bøger; Gud! hvilket Paradiis aabnede sig der for min Tilbøjelighed. En gammel Mand, min Morfader, lærte mig i mit tiende Aar Navigation. Nu delte jeg mig mellem Stjerner, Dyr, Tal og de fjerneste Landes Indvaanere: men Theologien blev dog mit Hovedstudium. Imidlertid arbejdede jeg ikke blot med Hovedet, ogsaa mine Hænder brugte jeg. Jeg roede, øvede mig i at ballancere og kravle, byggede Skibe og leverede Søslag i Gravene om den gamle Fæstning, i hvilken Fader boede. Jeg var ofte syg, og naar jeg maatte holde Sengen, beskjæftigede jeg mig stedse med at tegne. Ikke længe efter fik jeg en Fløite, og bestræbte mig at frembringe paa denne de Toner, min Stemme negtede mig. Men i næsten alle disse Lidenskaber og Kunster, maatte jeg gaa min egen møisommelige Vei, og da jeg fyldte mit ellefte Aar, vidste mine stakkels Forældre ikke hvad der skulde blive af mig. Mit Hoved var fuldt af uordentligt samlede Ideer og Kundskaber, - jeg kjendte Stjernerne, de mindste Byer i Asien, et Skibs hele 13 Takkelage, de forskiellige Dyrearter, og kunde Bibelen næsten udenad. Jeg havde tegnet et Stykke, som hele Byen beundrede; jeg havde bygget et temmelig stort Orlogsskib, der blev opstillet som en Prydelse i den fornemste Mands Lysthuus i Korsør; jeg havde skrevet Forskrifter for de fornemste Børn i Byen; jeg var temmelig øvet i Søvæsenet – men min Fader var fattig og bemærkede, at 6 Børn spiste mere end 5"...

JENS BAGGESENS DIGT: "DA JEG VAR LILLE"

🔊) LYDFIL 4 "Da jeg var lille" – Et digt af Jens Baggesen

Der var en Tid, da jeg var meget lille,
Min hele Krop var kun en Alen lang;
Sødt, naar jeg denne tænker, Taarer trille,
Og derfor tænker jeg den mangan Gang.

Jeg spøged i min ømme Moders Arme,
Og sad til Hest paa bedste Faders Knæ,
Og kiendte Frygt og Grublen, Sorg og Harme,
Saa lidt som Penge, Græsk, og Galathe.

Da syntes mig, vor Jord var meget mindre,
Men og tillige meget mindre slem;
Da saae jeg Stierne som Prikker tindre,
Og ønskede Vinger for at fange dem.

Da saae ieg Maanen ned bag Høyen glide,
Og tænkte: gid jeg var paa Høyen der!
Saa kunde jeg dog rigtig faae at vide
Hvoraf, hvor stor, hvor rund, hvor kiøn den er!

Da saae jeg undrende Guds Sol at dale
Mod Vesten ned i Havets gyldne Skiød,
Og dog om Morgnen tidlig atter male
Den hele Himmelegn i Østen rød.

Og tænkte paa den naadige Gud Fader,
Som skabte mig, og denne smukke Sol,
Og alle disse Nattens Perlerader,
Som krandse Himmelbuen Pol til Pol.

Med barnlig Andagt bad min unge Læbe
Den Bøn, min fromme Moder lærte mig:
O gode Gud! o lad mig altid stræbe,
At vorde viis, og god, og lyde dig!

Saa bad jeg for min Fader, for min Moder,
Og for min Søster, og den hele Bye;
Og for Kong Christian, og for den Stodder,
Som gik mig krum og sukkende forbi.

De svandt, de svandt de Barndoms blide Dage!
Min Rolighed, min Fryd med dem svandt hen;
Jeg kun Erindringen har nu tilbage:
Gud lad mig aldrig, aldrig tabe den!"

SOLDATERBREVE FRA TREÅRSKRIGEN (1848-50) **skrevet af soldat Jørgen Rasmussen**

🔊) LYDFIL 5 Soldaterbrev 1

Breve af 20.10.1848

Kære broder og svigerinde.
Jeg takker dig mange for din kære skrivelse, som jeg så længe har længtes
efter, hvilket glæder mig meget at høre, at I er ved god helsen, hvilket
glæder mig uendeligt. Jeg kan gud være lovet tilmelde Eder det samme for

mig, at jeg er ved en god helsen og har det efter omstændighederne meget godt. For da vi blev udløst af vort fangenskab, har vi haft det meget godt. Vi lægger indkvarteret hos bønderne og ligger 5 til 6 mand hvert sted, så vi har det bedste, vi har haft siden vi er rejste hjemmefra. Men vi ligger så vidt spredt ud i lejrene, så vi har langt, når vi skal til ekserseringen. Det må vi hver dag, for vi har en god kaptajn. Men de kan jo sagtens, når vi skal møde hos dem, om aldrig vi er så lang borte. Men vi har ventet, at vi skulle komme til Sjælland, men det vil nok vare længe. Vi kommer nok til at ligge her i Fyn i vinter, for tyskerne er jo blevne derovre endnu, men vi kommer nok derover til foråret, om det varer så længe. Vi ønsker jo gerne, at vi kune komme hjem, for det var dog det bedste, men det kan ikke hjælpe, men tænker derpå. Vi må finde os i vores skæbne. Men kære broder, jeg kan ikke sige dig, hvor glad jeg blev, da jeg fik din kære skrivelse, for jeg havde troet, at I havde glemt mig, da jeg ikke har hørt noget fra Eder så længe. Men du har vist ikke fået de to sidste breve, jeg har skrevet, for du skriver ikke noget herom i dit brev. Nu vil jeg bede dig, kære broder, at du ikke bier forlænge, inden du skriver. Nu vil jeg afbryde min skrivelse med en kærlighilsen fra mig og til Eder alle. Hils moder og søskende, lev vel, det ønskes af mig, Eder elskende broder. Gud gvie, at disse linier måtte træffe Eder alle med god helsen

Jørgen Rasmussen, Næsby
Jægersmand i det andet jægerkorps,
Andet kompagni, nr. 24.
d. 20. oktober 1848.

🔊) LYDFIL 6 Soldaterbrev 2

Brev af 8.7.1849

Kære broder og svigerinde
Kære broder, jeg kan i denne skrivelse lade dig vide at jeg har modtaget dit brev fra den første juni, og jeg ser deri, at I alle er ved en god helsen, hvilket glæder mig meget at høre, at I alle er helsen. Jeg takker Gud, den almægtige, jeg kan tilmelde Eder det samme for mig. Jeg er ved helsen og har det for tiden godt. Du skriver, kære broder, at du har spurgt, at russerne skulle være kommet og hjælpe os, men vi har hverken hørt eller set dem. Vi kommer nok selv til at udgøre det med vor egen hjælp. For dersom vi skulle få hjælp, så var det på tiden. Jeg kan lade dig vide, at vi er rykket ind fra Als og til Fyn, hvor vi har ligget nogle dage, og der havde vi det morderligt godt. Men den 5. trak vi ned til Frederits, hvor vi om aften kl. 1 angreb fjenden. Og vi var avantgarde, og var først for. Og vi var ikke kommet 300 alen fra fæstningen, førend fjenden begyndte at fyre løs på os, men vi måtte blive ved med at gå, og de havde belejringshuse og mange batterier. Men tyskerne de måtte retirere, men du kan tro kære broder, det var drøjt og rigeligt for os. Vi mistede mange af vore kære våbenbrødre. Jeg har aldrig set eller hørt sådan en elendighed. Og jeg takker Gud, den almægtige, han har holdt sin hånd over mig. Især vel i en kamp er det ham, vi skal stole på, thi uden ham kan vi intet udrette, må vi ikke takke ham? Der er så mange sårede, som ligger i en dårlig tilstand og på et dårligt sted. Vi beder Gud i Himmelen,

at han vil hjælpe og styrke dem. Vi kan ikke. Så mange der lå her og råbte om hjælp, men vi har mødt gru for dem. Nu vil jeg afbryde min skrivelse for denne gang med en kærlig hilsen fra mig til Eder alle. Hils moder og søskende. Nu til slutningen vil jeg ønske, at disse linier måtte træffe Eder alle ved helsen. Lev vel, det ønskes af mig, Eders hengivne broder.

Jørgen Rasmussen, Næsby
Jægersmand i det andet jægerkorps,
Andet kompagni, nr. 24.
Bogense d. 27. maj 1850

🔊) LYDFIL 7 Soldaterbrev 3

Kære broder og svigerinde.

Jeg kan lade Eder vide, at jeg har modtaget dit brev, og jeg ser deri, at I alle er ved en god helsen, hvilket glæder mig meget at høre. Jeg kan Gud være lovet, lade Eder det samme vide for mig. Jeg er, Gud være lovet, ved en god helsen og har det for tiden ganske godt. Jeg kan lade Eder vide, kære broder, at vi rejste fra Bogense d. 1. juni og til Jylland, hvor vi befinder os endnu. Vi ligger imellem Viborg og Horsens, og vi venter hver dag på, at vi skulle komme til at rykke ind i Slesvig, men Gud ved, hvornår det sker. Vi hører ikke noget, hvorledes det skal gå, men vort ønske er dog at vi kunne snart få en redelighed på det, enten vi skulle frem eller tilbage. Så fik vi dog med Guds hjælp ende på de. For at ligge her er dog en kedelig stilling, når vi ikke har andet at foretage os, så må vi gå til øvelse både formiddag og eftermiddag, så vi er aldrig fri. Man går, som man var kocht hver dag i denne varme. Jeg har for resten ingen nyheder at meddele eder denne gang. Nu vil jeg afbryde min skrivelse for denne gang med en kærlig hilsen for og til eder alle. Hils moder og søskende. Lev vel. Det ønskes af mig Eders hengivne broder.

Kongelunden d. 22. juni 1850.